

CHRISTOPHER JARNVALL:

En paneuropé

Under de senaste åren har Europa-tanken spridit sig som aldrig förr, åtminstone i vårt land. På kontinenten har den alltid haft större spridning än här. För tjugo år sedan blickade många svenskar mot Tredje världen, för tio år sedan gällde intresset de anglosachsiska staterna, kanske främst USA, och i dag växer sig Europa-tanken allt starkare.

Otto von Habsburg: **Die Reichsidee. Geschichte und Zukunft einer über-nationalen Ordnung.** Amalthea 1986

Otto von Habsburg: **Macht jenseits des Marktes. Europa 1992.** Amalthea 1989

Europa-idén är emellertid långt ifrån så trendbetonad, som vi svenskar kanske i förstone tror. Man kan härleda den hundratals, ja, egentligen tusentals, år tillbaka i tiden. Sin nuvarande intellektuella utformning har den emellertid fått av Richard Coudenhove-Kalergi, som 1923 i ett Europa splittrat av ett förödande världskrig grundade den paneuropeiska rörelsen, vilken i dag har växt sig stark, inte minst i Tyskland.

Sedan 1973 är Otto von Habsburg president i Paneuropa-Union. Jag träffade denne energiske, snart åttioårige kejsarson för en tid sedan i Bryssel. Otto von Habsburg är förutom doktor i historia och president i Paneuropa-Union nämligen också ledamot i Europaparlamentet för bayerska CSU. Man finner honom alltså oftare i Strasbourg eller Bryssel än i hemmet utanför München.

Det är främst två på senare år utgivna böcker av honom — "Die Reichsidee" och "Macht jenseits des Marktes" — som från

början tilldrog sig mitt intresse. I den förra lägger von Habsburg fram grunden och motiveringen för ett enat Europa och drar främst paralleller till det Heliga Romerska Riket av Tyska Nationen med dess arvtagare Österrike-Ungern, en statsbildning som åtminstone formellt bestod i nästan tusen år. Uppdelningen av Europa är onaturlig, menar han. Vi har ett gemensamt kulturarv och det är egentligen inte rimligt att dra gränser mellan folken.

I den senare boken blickar Otto von Habsburg framåt och ställer frågan hur Europa kommer att utformas efter den gemensamma marknadens genomförande. Med Europa menar von Habsburg hela Europa — även den del, som fram till i höstas låg bortom "järnridån". Han slår fast, att vi behöver en fast grund att bygga det nya Europa på. Denna grund, fastställer han, består av fyra delar: EG måste komma att omfatta hela Europa. Vi måste bygga vår ekonomiska välfärd på sociala rättigheter. Rättsstaten är en garanti för demokratin. Det kristna budskapet måste bilda en moralisk grund för oss att stå på — utan den kristna tron finns ingen djupare mening i tillvaron.

Det är inte lätt att skapa ett förenat Europa, men det är nödvändigt, menar von Habsburg. De problem, vi i dag dras med — inte minst miljöproblemen — är så omfattande och komplicerade, att vi måste lösa dem gemensamt. När man talar med von Habsburg framgår det än tydligare, att han anser central- och östeuropeerna — de som tills nyligen har varit instängda — vara mer övertygade av det europeiska samarbetets välsignelse än vad västeuropeerna är.

Otto von Habsburg gör ett rakt igenom älskvärd intryck, men han är närmast oför-

sonlig i sin avsky för såväl nationalsocialismens som kommunismens övergrepp. Han menar, att faran för kommunismen är starkt underskattad i den fria världen. I väst är man aningslös och ser inte den fara också Michail Gorbatsjovs Sovjetunionen utgör. Också den svenska staten får i "Die Reichsidee" en reprimand för att den inte i alla lägen iakttar respekten för den mänskliga integriteten.

Vid mitt möte med von Habsburg i Bryssel i slutet av april, var han också störd över briterernas samarbetsvårigheter i Gemenskaperna. För övrigt är det svårt att finna ett spår av negativism i såväl böckerna som hos författaren personligen. Han tror på det förenade Europas framtid.

Otto von Habsburg föddes i Dubbelmonarkien Österrike-Ungern 1912 och det habsburgska arvet har naturligtvis präglat honom. Det är i sig inte svårt att

förstå var grunden för hans Europatankar står att finna. Det första tyska riket och senare Österrike-Ungern framstår för von Habsburg som de mest harmoniska av statsbildningar. Ja, riket i sig var något mer än bara en statsbildning. Det var en idé, en identitet för många olika folk.

Första världskriget rev upp den gamla världen och krossade många av de idéer, von Habsburg förespråkar. Hans far var under två års tid den siste österrikiske kejsaren och stundtals tror man sig skymta en längtan tillbaka. Men att hänga sig fast vid bilden av Otto von Habsburg som en nostalgiker och drömmare vore att göra honom orättvisa. Han är visionär. Han lär av det förflutna och blickar framåt. Han tror på Europatanken och på folkens förmåga och vilja att leva i samförstånd, han tror på det enade Europa efter 1992 och han är optimist.

MATS FÄLT:

Gränsfall Tyskland

För ett år sedan utbröt en mindre skandal i Förbundsrepubliken. CSU-ordföranden, tillika landets finansminister, Theodor Waigel hade på ett möte i Hannover för fördrivna tyskar från öster hävdade att Tysklands gränser från år 1937 fortfarande var de enda som är officiellt fastställda. I sak var det inget nytt. Orsaken till uppståndelsen var närmast sommarstiltjen och CSU-ordförandens brist på politisk rutin.

I dag framstår episoden från juli 1989 som mer än lovligt passé. Återföreningen av BRD och DDR är snart ett faktum och landets plats i Europa debatteras ständigt. Vem hade kunnat tro det för ett år sedan?

De mest radikala vill återfå de områden som förlorades i samband med krigsslutet 1945. Det behärskas i dag till största delen av Polen. En mindre del, norra Östpreussen, ingår i den ryska rådsrepubliken.